

coMiesięcznik

Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS - Sierpień 2025

ICOMOS POLSKA

Szanowni Państwo

„coMiesięcznik” – biuletyn informacyjny PKN ICOMOS ma służyć realizacji priorytetowego zadania naszej organizacji jakim jest dostarczanie informacji na tematy konserwatorskie. „coMiesięcznik” jest skierowany do całego polskiego środowiska konserwatorskiego, rozpowszechniając bieżące informacje na temat wydarzeń i spraw związanych z ochroną zabytków. „coMiesięcznik” prezentuje informacje dostarczone przez członków PKN ICOMOS oraz środowisko konserwatorskie. Informacje mają formę krótkich notek, uporządkowanych w najprostszy sposób. Prosimy Państwa o przesyłania krótkich notek o wszelkich konferencjach, publikacjach i wydarzeniach, które mogą zainteresować środowisko konserwatorskie na adres:

biuletyn.pknicomos@gmail.com

Redakcją i oprawą graficzną biuletynu zajmuje się Pan Jakub Andrzejewski.

W imieniu Prezydium PKN ICOMOS
Bogusław Szmygin

Informacje

Za nami XI. edycja Letniej Szkoły PKN ICOMOS

Tegoroczna edycja odbyła się w Poznaniu w dniach: 27-29 sierpnia.

Uczestnicy wzięli udział w sesji wykładowej, w której przedmiotem były:

- Przestrzenie publiczne w zespole staromiejskim
prof. dr hab. inż. Bogusław Szmygin, Prezes PKN ICOMOS
- Rola samorządu w ochronie i opiece zespołów Historycznych
Joanna Bielawska-Pańczyńska, Miejska Konserwator Zabytków
- Gdzie leży centrum? Przekształcenia śródmieścia Poznania na przestrzeni dziejów
dr hab. inż. arch. Grażyna Kodym-Kozaczko
- Badania archeologiczne w obszarze Pomnika Historii - przykład Poznania
dr hab. Artur Różański, prof. UAM
- Zabytki techniki komunalnej w Poznaniu
dr hab. Miron Urbaniak, prof. UWr

Ponadto Szkoła obejmował sesje terenowe, a w nich:

- Sala Sesyjna UM Poznania - Konserwacja barokowego wystroju d. refektarza kolegium Jezuickiego
- Plac Kolegiacki - Rewaloryzacja, archeologia, ekspozycja relikwii kolegiaty, nowa Zieleń
- Stary Rynek - Archeologia, zmiana nawierzchni, konserwacja pomników, oświetlenie, zieleń, mała architektura
- Ratusz (Muzeum Narodowe) - Prace konserwatorskie, renowacyjne, nowa ekspozycja
- Zespół kościelno-klasztorny Franciszkanów - Kompleksowe prace remontowe i konserwatorskie - dotacje Konserwatorskie
- Okrągłak - Renowacja, adaptacja, modernizacja
- Zamek Cesarski - Kompleksowe prace konserwatorskie
- Ostrów Tumski i Rynek Łazarski - Modernizacja i przekształcenie przestrzeni historycznej
- Park Wilsona, Betonhaus i Browar Huggera - Renowacja, adaptacja, modernizacja

Letnia Szkoła zakończyła się dyskusją zakończoną podsumowaniem wydarzenia oraz nastąpiło uroczyste wręczenie dyplomów.

Serdecznie dziękujemy współorganizatorowi Szkoły Letniej 2025 Miejskiemu Konserwatorowi Zabytków w Poznaniu p. Joannie Bielawskiej-Pańczyńskiej.

Gdynia w eksperckim Komitecie Ochrony Zabytków

Decyzją gdyńskich radnych podczas sierpniowej sesji Rady Miasta Gdyni, miasto włączy się w prace organizacji, która zajmuje się na całym świecie szeroko pojętą ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego. Konkretniej: jej polskiego komitetu, który zrzesza ponad 220 lokalnych specjalistów w tej materii.

Polski Komitet Narodowy Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków (International Council on Monuments and Sites, czyli w skrócie: ICOMOS) ma status stowarzyszenia. Należą do niego już m.in. reprezentanci zamku w Malborku czy miast takich, jak wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO Toruń, Kraków i Zamość.

Do tego grona, uznając zaangażowanie w promocję i ochronę modernistycznej architektury, zaproszono także Gdynię. Miasto ma mieć w organizacji status tzw. członka wspierającego.

Co dokładnie umożliwi Gdyni wspomniany status tzw. członka wspierającego w polskim Komitecie ICOMOS? Przedstawiciel miasta będzie mógł dzięki temu między innymi:

- brać udział w zebraniach, odczytach czy konferencjach organizowanych przez to stowarzyszenie;
- zgłaszać opinie, wnioski czy postulaty skierowane bezpośrednio do władz polskiego komitetu;
- posiadać czynne i bierne prawo wyborcze do władz komitetu;
- brać udział (z głosem doradczym) w statutowych władzach komitetu.

Poza członkami wspierającymi (tak, jak w przypadku Gdyni) w prace komitetu są zaangażowani także członkowie zwyczajni i honorowi.

Statutowe zadania polskiego stowarzyszenia, które należy do ICOMOS, to chociażby popularyzowanie wiedzy na temat zasad i technik opieki nad zabytkami i miejscami zabytkowymi, współpraca na poziomie krajowym z przedstawicielami innych organizacji międzynarodowych, opiniowanie działalności dotyczącej ochrony zabytków, typowanie i opiniowanie obiektów z Polski na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, podejmowanie kroków dla zapewnienia im należytej ochrony czy integrowanie środowiska przez powoływanie komisji oraz grup roboczych związanych z ochroną zabytkowych budowli, zespołów architektonicznych i miejsc. Członkowie komitetu pracują społecznie.

Warto przypomnieć, że najbliższe miesiące będą kluczowe, jeżeli chodzi o gdyński wniosek dotyczący wpisu modernistycznego Śródmieścia na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Miasto, jako jedyny polski reprezentant ubiegający się aktualnie o ten status, otrzymało wcześniej zalecenia dotyczące wniosku (sformułowane właśnie przez ICOMOS), których wypełnienie powinno otworzyć drogę do pozytywnego rozpatrzenia gdyńskiej aplikacji w 2026 roku. Potwierdzono wówczas m.in. wyjątkową wartość uniwersalną (tzw. OVU) zabytkowego obszaru w centrum Gdyni. Miasto do 1 lutego przyszłego roku ma czas na przekazanie wymaganych uzupełnień do wniosku.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.gdynia.pl/mieszkaniec/co-nowego,2774/gdynia-w-eksperckim-komitecie-ochrony-zabytkow,590653>

Survey on Proposed Revisions to the ICOMOS Doctrinal Text Adoption Process Deadline: 12 September 2025

Dear ICOMOS Members and Committees,

The Board established a task team to review the adoption processes for doctrinal texts following challenges experienced in the adoption process of some recent charters.

This task team has completed a preliminary review which is recommending some changes to Articles 8 and 9 of the Rules of Procedure. The task team is now inviting and encouraging individual members, National Committees, International Scientific Committees and International Working Groups to complete a short survey questionnaire. This survey questionnaire outlines the proposed changes and seeks your views on them. Your contributions will be critical in shaping the next steps of the review and, ultimately, determining what changes, if any, may be recommended for adoption.

ICOMOS is the most active NGO in drafting international recommendations on cultural heritage. Over the last 60 years, many of our charters and recommendations have had remarkable and positive impacts on heritage protection, conservation and valorization worldwide. Hence, it is of utmost importance that ICOMOS members, committees and working groups participate in this consultation process and provide your input to help ensure the continued relevance and effectiveness of our doctrinal texts.

The survey can be accessed here and the deadline for completing the survey is Friday 12 September 2025: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdgmnoC9AnMZSAB_40dNhsTOp7CXos6DmbsNVuXR1qhOh4caQ/viewform?pli=1

To support this work, AdCom are organising an online Interim Thematic Workshop to be held on Tuesday 2 September 2025 at 13.00 CET. To participate in the Zoom meeting, please register here: <https://us06web.zoom.us/meeting/register/T-TpnFAQSh-nCcB1JdmDiw#/registration>

Sincere thanks to all members, committees and working groups for giving your time and insights to this important survey questionnaire.

ICOMOS Board Task Team for Review of Adoption Processes for ICOMOS Doctrinal Texts

ICOMOS ISC Water Heritage Meeting – 24–25 November 2025

This international meeting will take place at our Palazzo Coppini venue, as part of our MoU with ICOMOS. Please find the concept note attached.

<https://www.palazzocoppini.org/>

ICOMOS Cultural Tourism Committee Board Meeting – Morning of 26 November 2025

We are hosting an operational meeting with the Board of the ICOMOS Cultural Tourism Committee (to be transparent with you, they are exploring how to cooperate with Life Beyond Tourism practices to contribute to the dissemination and application of the principles in the ICOMOS ICTC 2022 Cultural Tourism Charter).

“STUPORE – 1945–2025: From the Metal of War to the Metal of Peace” - Unveiling ceremony – Afternoon of 26 November 2025 (4.00 PM)

We warmly invite the entire ERASMUS accessibility & inclusivity group to attend this meaningful ceremony, which marks the 50th anniversary of the commitment of our Founder and President Emeritus, Paolo Del Bianco, to promoting cultural heritage as a tool for dialogue and peace in World Heritage Sites. The ceremony will include the official presentation of the International Appeal “Heritage for Building Peace”, which we will gladly share personally with you in advance.

The event will be attended by numerous experts from our international network, making it a valuable opportunity for exchange and visibility within the broader heritage and cultural diplomacy community.

<https://www.lifebeyondtourism.org/1945-2025-from-the-metal-of-war-to-the-metal-of-peace/>

The World in Florence – 5th Edition 27–28 November 2025 | Theme: Heritage: Peace & Move

This event will feature a series of international discussion tables focused on case studies in heritage management and responsible tourism that foster intercultural dialogue and inclusion between visitors and local communities.

Your contribution – as members of the ERASMUS accessibility & inclusivity group and of cultural heritage in general – would be highly valued.

<https://www.lifebeyondtourism.org/twif2025/>

Storytelling 2025 – Afternoon of 28 November 2025

This session will present cultural narratives and itineraries developed by students from our university partners. While it may be late to involve students from your universities this year, we are still open and happy to welcome any last-minute interest.

<https://www.lifebeyondtourism.org/storytelling-2025/>

KOMISJE

Warsztaty naukowe Conservator Ecclesia Cathedralis_2025 organizowane przez Komisję Historii i Konserwacji Architektury Sakralnej PKN ICOMOS

W dniach 21.07-01.08.2025 odbyły się w archikatedrze św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu, praktyki inwentaryzacyjne połączone z warsztatami naukowymi Conservator Ecclesia Cathedralis, które są organizowane przez Komisję Historii i Konserwacji Architektury Sakralnej Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków (KHiKAS PKN ICOMOS). Warsztatami kierowała dr inż. arch. Alicja Hoyenski, konsultantem merytorycznym była prof. dr hab. inż. arch. Ewa Łużyńska. Uczestniczyli w nich studenci z Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej.

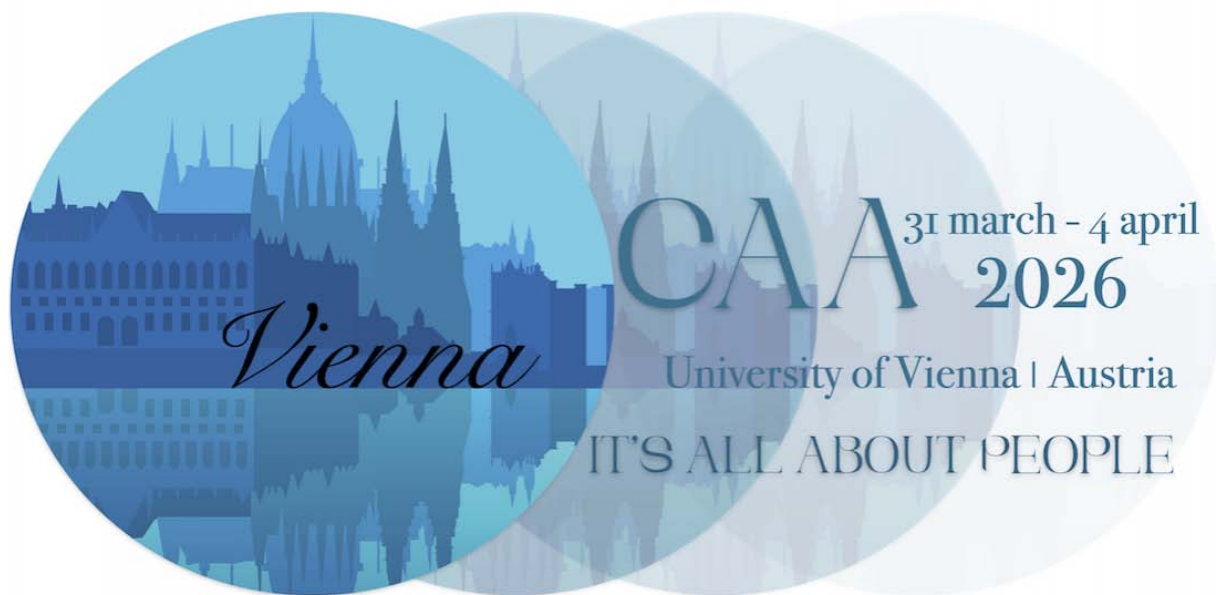
Praktyki zostały podzielone na dwa etapy - pierwszy tydzień z pomiarami in situ, oraz drugi tydzień - praca gabinetowa. Towarzyszyły im wykłady wprowadzające do poszczególnych metod pomiarowych i inwentaryzacyjnych. Podczas prac terenowych na początku zrobiono tradycyjne szkice i rysunki inwentaryzacyjne. Następnie sporządzono pomiary zadanych detali obiektu. Wykorzystano tradycyjne metody pomiarowe (dalmierz laserowy, miary) i nowoczesne metody pozyskiwania danych przestrzennych (fotogrametrię i Lidar bliskiego zasięgu, tj. do 6m). W pierwszej kolejności wykonano pomiary wybranych detali do wysokości ok. 2m metodami tradycyjnymi przy użyciu miar oraz dalmierza laserowego. Dodatkowo wykonano serię zdjęć do opracowań fotogrametrycznych, a także skany Lidar oraz chmury punktów. Wykonano także zdjęcia do fotogrametrii elewacji, które stanowiły uzupełnienie fotogrametrii wykonanych w latach 2019-2022 z nalogu dronem.

Prace gabinetowe polegały na opracowaniu modeli 3d na podstawie zebranych danych oraz na wykonaniu kart katalogowych przydzielonych tematów. Opracowania inwentaryzacyjnych modeli oteksturowanej siatki 3d wykonano w kilku różnych aplikacjach: 3d Scanner app, Reality Scan, Polycam, Metashape. Podsumowaniem warsztatów było seminarium zorganizowane w sali Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej, podczas którego zostały zaprezentowane rezultaty wykonanych prac.

Opracowanie : Alicja Hoyenski

Konferencje

Welcome to CAA 2026 in Vienna, Austria
31 March – 4 April 2026.

We are delighted to welcome you to Vienna for the 53rd CAA International Conference from 31 March – 4 April 2026.

CAA is an international organisation bringing together archaeologists, mathematicians and computer scientists. Its aims are to encourage communication between these disciplines, to provide a survey of present work in the field and to stimulate discussion and future progress.

Registration

- Early bird registration opens: 7 January 2026
- Early bird registration closes: 25 February 2026
- Registration closes: 25 March 2026

Conference website:

<https://2026.caaconference.org/>

Il primo appuntamento del 17-19 ottobre 2025, organizzato in collaborazione con il Dipartimento di Architettura dell'Università degli Studi di Ferrara, intende riprendere le fila di un percorso mai interrotto, e messo in valore dalle attività documentate attraverso il sito, le pubblicazioni, le attività seminariali e formative promosse da Docomomo Italia negli anni, ma che in questi ultimi tempi vede l'architettura, l'urbanistica e il paesaggio del Novecento alle prese con un moltiplicarsi di rischi, connessi all'obsolescenza di materiali e strutture, alle necessità di miglioramento/adeguamento, riuso, rigenerazione, nonché ai più recenti aggiornamenti normativi e procedurali.

Per questo motivo, il Congresso 2025 è dedicato alla transizione, non certo intesa solo in senso energetico o ecologico, ma considerata come condizione del patrimonio del Moderno – e in particolare del secondo Novecento –, tra difficoltà manifeste nel far seguire alla conoscenza che deriva dallo studio dei suoi caratteri e valori, l'attivazione di forme efficaci di tutela, la diffusione di buone pratiche di intervento, l'innescare di processi di valorizzazione e riuso che non portino ad alterarne le caratteristiche e a cancellarne la memoria.

Auspichiamo l'invio di proposte di contributi capaci di coprire un ampio spettro di temi.

Il Congresso si svolgerà esclusivamente in presenza, quindi gli abstract saranno accolti se almeno un/una autore/autrice sarà presente. Saranno inclusi nella pubblicazione finale solo i contributi effettivamente presentati durante il Congresso.

La quota di iscrizione al Congresso deve essere versata da chi ha ricevuto accettazione dell'abstract, e dagli uditori, entro la scadenza del 28 settembre 2025. Non sarà possibile accettare iscrizioni nei giorni della Conferenza, né accettare pagamenti in contanti.

Si ricorda a tutti e tutte che il Doco-tours è aperto solo a coloro che saranno regolarmente iscritti al Congresso.

Quote di partecipazione

Soci Docomomo Italia: Relatore senior 150 euro – junior 100 euro

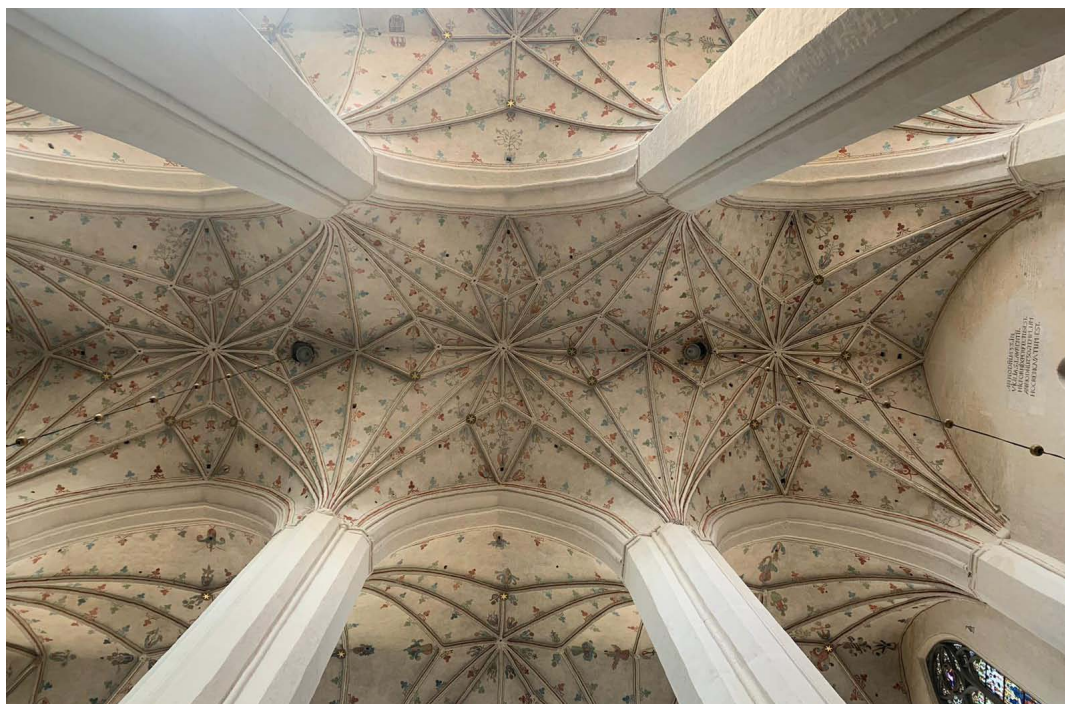
Non soci: Relatore senior 200 euro – junior 150 euro

La partecipazione al Congresso in qualità di Uditori è gratuita per i soci Docomomo Italia e per studenti e dottorandi dell'Università degli Studi di Ferrara. Per i non soci, la quota di partecipazione è di 30 euro. Sono considerati senior il personale di ruolo di Atenei e pubbliche amministrazioni di qualsiasi età, nonché tutti i partecipanti che abbiano più di 35 anni.

Maggiori informazioni disponibili sul sito web:

<https://www.docomomoitalia.it/convegno-docomomo-italia-2025/>

RUSZYŁA REKRUTACJA 49. EDYCJI PODYPLOMOWYCH STUDIÓW KONSERWACJI ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I URBANISTYKI

Podyplomowe Studia Konserwacji Zabytków Architektury i Urbanistyki WA PK mają długoletnią tradycję. Utworzone zostały w 1973 r. w Instytucie Historii Architektury i Konserwacji Zabytków (obecnie Katedrze). Program nauczania – aktualizowany zgodnie z wymogami współczesnej wiedzy konserwatorskiej – uwzględnia wymagania organizacji zawodowych i pracodawców. Zapewnia słuchaczom efekty kształcenia podnoszące kwalifikacje w zawodzie, niezbędne na rynku pracy związane z pełnieniem zadań w szeroko pojętej ochronie zabytków. Słuchacze otrzymują w ramach przewidywanych bloków tematycznych, niezbędną wiedzę teoretyczną z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, a zajęcia seminaryjne prowadzone w terenie – w obiektach zabytkowych i pracowniach konserwatorskich – pozwalają poznać praktyczne i techniczne aspekty różnorodnej problematyki konserwatorskiej. Zaliczenie dwusemestralnego kursu (300 godzin) odbywa się dwuetapowo: egzamin pisemny (wybrane zagadnienia z historii architektury i urbanistyki oraz historii konserwacji zabytków i doktryn konserwatorskich);- prezentacja przed komisją egzaminacyjną pisemnej pracy dyplomowej, obejmującej zagadnienia badawczo-konserwatorskie (w zakresie problematyki związanej z wykształceniem lub wykonywanym zawodem).

Szczegółowe informacje dotyczące: rekrutacji, programu nauczania, terminów, bloków tematycznych, wykładowców oraz wybranych przykładów problematyki prac dyplomowych znajdują się na stronie internetowej:

<http://pskz.pk.edu.pl/>

kierownik studiów
dr inż. arch. Dominika Długosz

Conservation Guest Scholars Program 2026-2027

Applications now open

We are excited to announce that applications for the 2026-2027 Conservation Guest Scholar cycle are now open.

The Conservation Guest Scholars Program provides opportunities for established scholars or professionals who have attained distinction in the cultural heritage conservation field.

Recipients are in residence at the Getty Conservation Institute for three months, in which they pursue their own projects free from work-related obligations, make use of research collections at the Getty Center and Getty Villa, and participate with other Getty scholars, fellows, and interns in the intellectual life of Getty.

Applications are welcome from researchers and practitioners of all nationalities working in conservation, historic preservation, heritage science and related fields. Applicants should have at least seven years of professional experience and should have an established record of publications and other contributions to the field. Individuals from groups underrepresented across the field of cultural heritage conservation are encouraged to apply. Proposals for postdoctoral research or research that contributes to a PhD or other academic degree will not be considered.

The application deadline is October 1, 2025

For eligibility, terms, and how to apply, visit:

<https://www.getty.edu/projects/conservation-guest-scholars/>

For questions regarding the program or the application process, please contact:

GCIScholars@getty.edu

W październiku 2025 roku na Wydziale Archeologii UW rozpoczynają się jednoroczne, podyplomowe studia „Archeologia wojny”. Będą one pierwszym w Polsce interdyscyplinarnym kierunkiem edukacji, kształcącym nie tylko w zakresie bronioznawstwa, lecz również obejmującym zagadnienia sztuki fortyfikacyjnej, taktyki i sposobów prowadzenia walki oraz archeologii terroru i przemocy z uwzględnieniem osiągnięć antropologii. Realizację tych ambitnych założeń zapewni grono najlepszych znawców wybranej tematyki z wielu ośrodków w całej Polsce. Studia podyplomowe „Archeologia wojny” prowadzone będą przez Wydział Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego we współpracy z innymi uczelniami akademickimi oraz muzeami w tym z Muzeum Wojska Polskiego.

Rozpoczęcie rejestracji w systemie Internetowej Rekrutacji Kandydatów (IRK) **19.08.2025**

Kontakt: archeologiawojny@uw.edu.pl

Studia podyplomowe „Archeologia wojny” obejmują 150 godzin zajęć dydaktycznych i praktycznych, w tym wykładów, ćwiczeń oraz warsztatów.

Studia trwają dwa semestry, a warunkiem ich ukończenia jest uzyskanie:

- wszystkich efektów kształcenia określonych w programie studiów podyplomowych,
- wszystkich punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów podyplomowych,
- pozytywnego wyniku egzaminu dyplomowego.

Absolwenci otrzymają dyplom ukończenia studiów podyplomowych z wykazem zaliczonych przedmiotów oraz oceną końcową.

Zajęcia będą prowadzone w systemie zjazdów weekendowych.

Większość zajęć teoretycznych odbędzie się w siedzibie Wydziału Archeologii UW, przy ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 w Warszawie.

Kandydaci powinni wykazać się posiadaniem dyplomu licencjata, inżyniera (lub równoważnego), lub magistra (każdy rodzaj studiów).

Więcej informacji na stronie:

https://www.archeologia.uw.edu.pl/archeologia_wojny/

Wydarzenia

Zaproszenie na uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej patronowi Parku Fort 2 „Kościuszko” – prof. Januszowi Bogdanowskiemu

6 września 2025 r. (sobota) o godz. 16:00

na terenie Parku 2 “Kościuszko” im. prof. Janusza Bogdanowskiego

The postcard features a photograph of the brick ruins of Fort 2 'Kościuszko' in Kraków. The top left corner has the 'Kraków' logo. The main text is in bold black font on a light background. At the bottom, there are logos for the organizing institutions and sponsors, including the City of Kraków, the Kraków Green Office, and various regional and national entities.

Kraków

**Zaproszenie na
odsłonięcie tablicy
pamiątkowej poświęconej
patronowi Parku Fort 2
„Kościuszko”**

6 września 2025 r. | godz: 16.00

Fort cytadelowy
Twierdzy Kraków
2 „Kościuszko”
al. Jerzego Waszyngtona 1

Zarząd Budynków
Komunalnych
w Krakowie

Zarząd
Zieloni Miejskiej
w Krakowie

Fundacja
Europejskie
Prace Społeczne

Rożnopolis
Polska

MAŁOPOLSKA

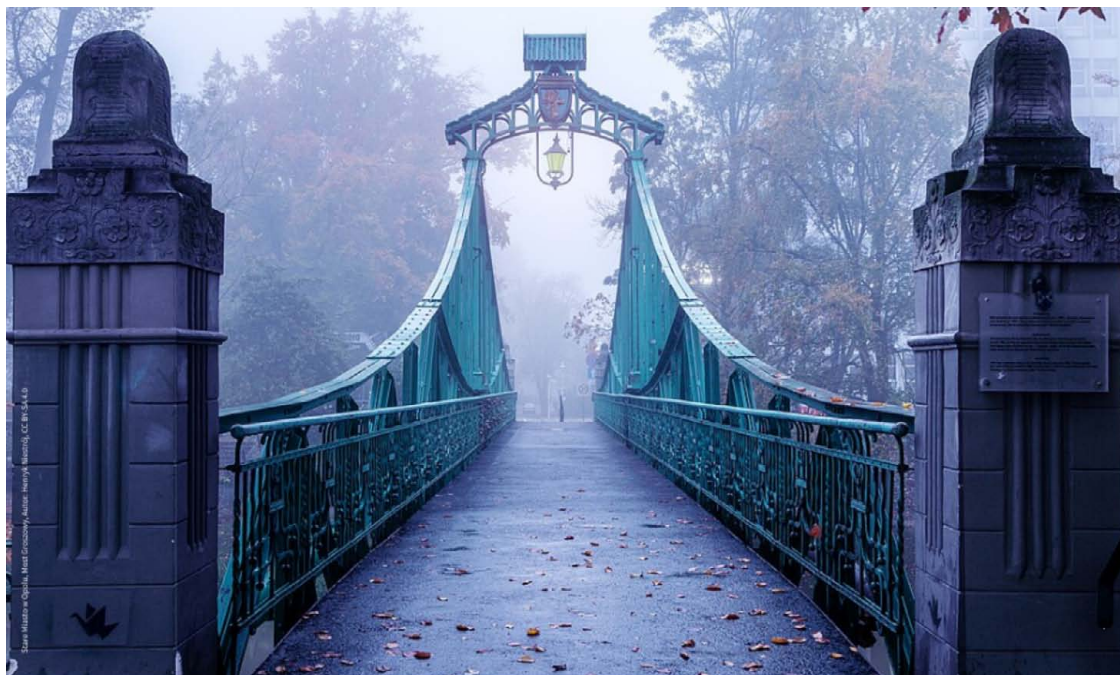
Unia Europejska
Europejski Fundusz Regionalny

**TWIERDZA
KRAKÓW**

Program uroczystości przewiduje:

- przywitanie gości i okolicznościowe przemowy (na terenie Kaponiery VI Fortu 2 „Kościuszko”),
- przejście pod tablicę pamiątkową i jej uroczyste odsłonięcie,
- oprowadzanie po terenie Parku Fort 2 „Kościuszko” im. prof. Janusza Bogdanowskiego prowadzone przez dr inż. arch. Krzysztofa Wielgusa,
- odtworzenie filmu produkcji TVP „Miejsca – Twierdza Kraków” z udziałem prof. Janusza Bogdanowskiego.

NID patronem merytorycznym konkursu „Wiki Lubi Zabytki” 2025

Organizator

Patronat honorowy

Sponsor

Narodowy Instytut Dziedzictwa objął patronat merytoryczny nad ogólnopolskim konkursem fotograficznym „Wiki Lubi Zabytki” 2025. Celem konkursu jest dokumentacja i upowszechnienie dziedzictwa – uczestnicy przez cały wrzesień dodają do Wikimedia Commons zdjęcia zabytków wpisanych do rejestru oraz obiektów o statusie pomników historii i wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Konkurs jest częścią międzynarodowej inicjatywy Wiki Loves Monuments.

„Wiki Lubi Zabytki” potrwa od 1 do 30 września 2025 r. W polskiej edycji mogą wziąć udział wszyscy – zarówno amatorzy, jak i profesjonaliści. Zgłaszane fotografie, publikowane na wolnych licencjach, zasilają zasoby Wikipedii i są wykorzystywane edukacyjnie i promocyjnie na całym świecie.

Więcej informacji na stronie:

<https://nid.pl/2025/09/02/nid-patronem-merytorycznym-konkursu-wiki-lubi-zabytki-2025/>

Jesteś właścicielem lub zarządcą wyjątkowego zabytkowego obiektu architektonicznego? Masz pod opieką miejsce z duszą, które skrywa fascynujące historie? Dołącz do Organizatorów Europejskich Dni Dziedzictwa!

W ramach wydarzeń możesz zorganizować m.in.:

- zwiedzanie z przewodnikiem
- wystawy, koncerty, prelekcje, pokazy filmów
- spotkania z lokalną społecznością

#EDD to największy społeczno-edukacyjny projekt promujący dziedzictwo kulturowe w Europie. Każdego roku tysiące osób odwiedza zabytkowe miejsca, uczestniczy w wydarzeniach i odkrywa historię, która buduje naszą tożsamość.

Razem pokażmy, jak bogate i inspirujące jest nasze dziedzictwo!

Więcej informacji oraz formularz zgłoszeniowy na stronie:

https://edd.nid.pl/formularz-zgloszeniowy/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAYnJpZBEwZkYxSjduWGIBdEw5OW5UMgEe1vWB15ofP3pDawxyv_HS7IhLguy-BW0o1CZlpFYqZGHfJcgsWYwKbi__5uk_aem_aJkM1ijBm-ziISKzCDfrvaw

Wystawy

Polacy w KL Auschwitz

nowa wystawa stała w Miejscu Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau

Wystawa stała „Polacy w KL Auschwitz. W cieniu Zagłady – Oświęcim w czasie niemieckiej okupacji 1939-1945” zajmuje dwa piętra historycznego bloku 15 w byłym obozie Auschwitz I. Stanowi rozszerzenie wystawy głównej, skupiając się na losach Polaków w niemieckim nazistowskim obozie Auschwitz. Upamiętnia osoby więzione, poniżane, a także pozbawione godności i życia w imię nazistowskiego terroru i ludobójczej ideologii.

Wystawa przybliży historię Oświęcimia w czasie II wojny światowej – realia okupacji, wysiedleń, aktywność firmy IG Farbenindustrie, niemieckie plany przebudowy miasta. Pokazuje również pomoc niesioną więźniom Auschwitz przez „Ludzi Dobrej Woli”, a więc Polaków mieszkających w pobliżu tzw. strefy interesów obozu – obszaru 40 km² izolujących teren obozowy od świata zewnętrznego. Całość kończy wykaz ponad 1 200 nazwisk osób pomagającym więźniom.

Przedstawiając losy pierwszych więźniów obozu – Polaków, w tym polskich Żydów – wystawa staje się prologiem do opowieści o Zagładzie. Będzie ważnym wprowadzeniem do narracji przewodników o genezie KL Auschwitz, przybliżając początki wojny, niemiecką okupację Polski, a także skalę prześladowań, planowość aresztowań dokonywanych przez niemiecką policję oraz towarzyszące im bezprzykładne okrucieństwo. Autorem scenariusza ekspozycji i jej kuratorem jest dr Piotr Setkiewicz, kierownik Centrum Badań Muzeum Auschwitz. Projekt nowej wystawy w Miejscu Pamięci Auschwitz został sfinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Więcej informacji na stronie:

https://www.gov.pl/web/kultura/polacy-w-kl-auschwitz--nowa-wystawa-stala-w-miejscu-pamieci-i-muzeum-auschwitz-birkenau?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAYnJpZBEwTlJyRjZaTHBDa3NHYlIzcAEeGljFkPIYkAW9MsUJBUXENCguCDNapXypgWkwE7x64P4teBO-8d3a2Xu3oSs_aem_Dkymzxm-R3fKReMYT8ZM2Q

Dawne sanatorium w Trzebiechowie zostało 132. pomnikiem historii

Dawne sanatorium w Trzebiechowie jest jedynym w Polsce obiektem, którego wnętrza i wyposażenie zaprojektował Henry van de Velde – jeden z najwybitniejszych artystów europejskich przełomu XIX i XX wieku. Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zostało uznane za pomnik historii.

Przez niemal sto lat, budynek sanatorium w Trzebiechowie znany był jedynie ze swojej historyzującej, typowej dla przełomu XIX i XX wieku architektury. Dopiero w 2003 roku, podczas zorganizowanej w Trzebiechowie międzynarodowej konferencji „Ślad Henry’ego van de Velde w Polsce”, oficjalnie ogłoszono informację o odkryciu nieznanego dotąd dzieła projektu tego artysty, zidentyfikowanego na podstawie badań archiwalnych i konserwatorskich. Henry van de Velde był wszechstronnym twórcą zajmującym się architekturą, sztuką dekoracyjną, malarstwem oraz teorią sztuki. Działał w rodzinnej Belgii oraz Francji, Holandii, Szwajcarii i Niemczech. W swoich realizacjach propagował styl oszczędny, odstępujący od historyzmu na rzecz racjonalności, funkcjonalizmu i linearnej ornamentyki abstrakcyjno-florystycznej. Sanatorium fizjoterapeutyczno-dietetyczne w Trzebiechowie powstało w latach 1902-05 z fundacji rodziny księżęcej von Reuss. Niedługo po otwarciu, w 1906 roku sanatorium zamknięto. Usiłowano je jeszcze reaktywować przekształcając w spółkę, ale w 1908 roku znowu upadło. Dopiero w 1920 roku budynki przejął w dzierżawę powiat sulechowski-świebodziński i w tym samym roku działalność rozpoczęło tam sanatorium przeciwgruźlicze. Podczas remontu dostosowującego obiekt do nowego przeznaczenia i dokonano reorganizacji pomieszczeń. Zwiększono liczbę pokoi dla kuracjuszy, dzięki czemu sanatorium mogło jednorazowo przyjąć ponad stu chorych.

Po II wojnie światowej, zespół został przejęty przez Skarb Państwa. Do 1965 roku znajdowało się tu sanatorium przeciwgruźlicze. Następnie, w latach 1966-73, funkcjonował tu Oddział Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Zielonej Górze. Od 1974 roku mieści się tu Dom Pomocy Społecznej (obecnie w zarządzie powiatu zielonogórskiego).

Trzebiechów – dawne sanatorium zostało uznane za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 lipca 2025 roku.

Więcej informacji na stronie:

<https://nid.pl/2025/08/07/dawne-sanatorium-w-trzebiechowie-zostalo-132-pomnikiem-historii/>

133. pomnik historii – Wałbrzych – zespół zamkowo-parkowy Książ

Zespół zamkowo-parkowy Książ to jeden z niewielu kompletnie zachowanych na terenie Polski zespołów rezydencjonalnych, który powstał i przekształcał się zgodnie z obowiązującymi stylami od XIII do XX wieku.

Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej stał się 133. pomnikiem historii.

Zespół zamkowo-parkowy Książ to rozbudowywany na przestrzeni wieków kompleks architektoniczny, który stanowi monumentalny przykład kształtowania rezydencji z wykorzystaniem walorów naturalnego krajobrazu. Wzniesiony w latach 1288-92 dla księcia świdnicko-jaworskiego Bolka I zwanego Surowym, zamek Książ należy do nielicznej grupy zachowanych zamków piastowskich. Związki z pierwszą polską dynastią podkreślali późniejsi właściciele, świadomie eksponując i doceniając wartość historyczną miejsca. Wartości zabytkowe zespołu zamkowo-parkowego Książ należy postrzegać w szerokim, środkowoeuropejskim kontekście. O jego wartości historycznej decyduje średniowieczna metryka i związki z dynastią Piastów, Luksemburgów, Jagiellonów, Habsburgów i Hohenzollernów, jako założycieli i seniorów dla panów lennych, którymi przez ponad czterysta lat byli przedstawiciele rodziny von Hochberg. To właśnie oni nadali założeniu bogaty kształt artystyczny o niezwykle oryginalnym wyrazie.

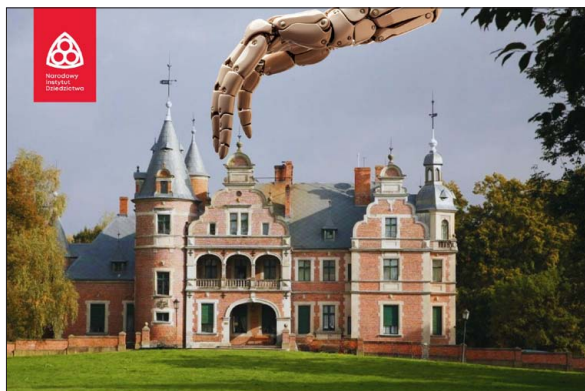
Główny element zespołu, zamek Książ, został zlokalizowany na wyniesieniu skalnym, otoczonym z trzech stron wąwozem rzeki Pełcznicy. Pierwotnie był to typ górskiej, wieloelementowej twierdzy z zamkiem dolnym i górnym, uzupełnionym o ogrody tarasowe. Najstarsza część (XIV-XVI w.) została wzniesiona wokół Czarnego Dziedzińca z tzw. Domem Długim. Wnętrza najstarszych skrzydeł przekształcone w XX wieku to m.in. Sala Konrada, Hol Myśliwski, Sala Rycerska i Sala Krzywa. Z zespołem związane są ogrody z szklarniami i palmiarnią w Lubiechowie, założone w latach 1908-1911 za Hansa Heinricha XV.

Parki zamku Książ są jednymi z najpiękniejszych w Polsce. Ogrody powstałe około 1650 roku, zostały zmodernizowane w stylistyce neorenesansu i neobaroku w latach 1913-1927. Swoją wyjątkową urodę zawdzięczają księżnej Daisy, która nakazała ich przebudowę. Na terenie zespołu jest 12 wielopoziomowych, połączonych schodami tarasów o powierzchni około 2 hektarów. W Książęcych ogrodach znajdziemy także wiele przepięknych fontann oraz perełek architektonicznych. Starannie zakonserwowane budynki zespołu zamku Książ i palmiarni w Lubiechowie są dostępne za pomocą wielu tras turystycznych przeprowadzonych przez cały Park Krajobrazowy.

Zespół zamkowo-parkowy Książ został uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 lipca 2025 roku.

Więcej informacji i zdjęć na stronie:

<https://nid.pl/2025/08/11/133-pomnik-historii-walbrzych-zespol-zamkowo-parkowy-ksiaz/>

Komitet Sterujący ds. Kultury, Dziedzictwa i Krajobrazu przyjął nowy dokument polityczny dotyczący sztucznej inteligencji, uzupełniający standardy Rady Europy w sektorach kultury, dziedzictwa kulturowego i przemysłów kreatywnych. Wytyczne mają na celu wspieranie państw członkowskich w odpowiedzialnym i etycznym korzystaniu z technologii AI w tych obszarach.

W prace nad dokumentem zaangażowana była dr Agnieszka Oniszczyk – ekspertka Narodowego Instytutu Dziedzictwa, ówczesna wiceprzewodnicząca Europejskiej Rady Archeologicznej (European Archaeological Council, EAC).

Wytyczne zostały opracowane w oparciu o Konwencję Ramową Rady Europy o sztucznej inteligencji oraz prawach człowieka, demokracji i praworządności, a ich celem jest pomoc państwom w realizacji czterech kluczowych celów polityki publicznej:

Zwiększenie równego dostępu do systemów AI

Aby zwiększyć dostęp do systemów AI, państwa członkowskie powinny rozwijać kompetencje cyfrowe we wszystkich grupach społecznych, dostosować programy nauczania do potrzeb rynku pracy oraz wspierać świadomość i edukację w zakresie wykorzystania AI w sektorze kultury i dziedzictwa. Ważne jest również budowanie współpracy między instytucjami kultury i sektorem technologicznym oraz wykorzystywanie AI do cyfryzacji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Budowanie zaufania do korzystania ze sztucznej inteligencji

Zaleca się ochronę praw autorskich twórców, promocję otwartej nauki oraz zapewnienie przejrzystości oraz odpowiedzialności twórców i dostawców systemów. Rekomenduje się także działania przeciwdziałające monopolizacji rynku AI, wspierające różnorodność kulturową oraz uwzględniające wpływ tych technologii na środowisko.

Zapewnienie bezpiecznego, godnego zaufania i etycznego korzystania z AI

Systemy AI mogą wzmacniać istniejące uprzedzenia kulturowe i stereotypy. Państwa członkowskie powinny wspierać różnorodność kulturową, przeciwdziałać dyskryminacji oraz szkolić twórców i użytkowników AI w zakresie etyki technologicznej.

Zachęcanie do współpracy interdyscyplinarnej i międzynarodowej

Wskazuje się na potrzebę łączenia wiedzy ekspertów z dziedziny technologii, humanistyki i sztuki, wspólnych badań i wymiany dobrych praktyk pomiędzy instytucjami kultury, nauki i biznesu.

Przyjęcie tych wytycznych to ważny krok w kierunku budowania strategii rozwoju, które łączą wykorzystanie technologii ze wspieraniem wartości demokratycznych, ochroną dziedzictwa i poszanowaniem różnorodności kulturowej.

Więcej informacji na stronie:

<https://nid.pl/2025/08/05/rada-europy-przyjmuje-nowe-wytyczne-dotyczace-sztucznej-inteligencji-i-polityki-kulturalnej/>

Narodowe Archiwum Cyfrowe będzie miało własną siedzibę

W Warszawie została podpisana umowa na rozpoczęcie prac wykonawczych przy przebudowie zabytkowego budynku przy ul. Rakowieckiej 2D. Po modernizacji stanie się on pierwszą siedzibą Narodowego Archiwum Cyfrowego. Wartość inwestycji to ponad 81 mln zł. Środki na ten cel przekazało Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nowa siedziba ma być oddana do użytku w IV kwartale 2027 r.

Narodowe Archiwum Cyfrowe od momentu swego powstania w 2008 r. nie miało własnej siedziby. Decyzja o przebudowie budynku przy Rakowieckiej 2D i przekazaniu go Narodowemu Archiwum Cyfrowemu jest ważna zarówno z punktu widzenia konserwatorskiego, jak i cyfrowego bezpieczeństwa zasobów państwowych. Dbamy o archiwa, zależy nam na ich dostępności i bezpieczeństwie.

Umowę na rozpoczęcie prac wykonawczych przy przebudowie zabytkowego budynku przy ul. Rakowieckiej 2D podpisali: Piotr Zawilski, dyrektor Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz Marcin Baran, przedstawiciel wykonawcy.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.gov.pl/web/kultura/narodowe-archiwum-cyfrowe-bedzie-mialo-wlasna-siedzibe>

Ruszył konkurs na dyrektora Narodowego Instytutu Architektury i Urbanistyki. Zostanie wybrany do końca października 2025 roku

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego rozpoczął procedurę wyboru osoby, która obejmie stanowisko dyrektora Narodowego Instytutu Architektury i Urbanistyki w Warszawie - państwowej instytucji powołanej w 2017 roku. Zainteresowani kandydaci mają czas na złożenie aplikacji do 30 września 2025 r. Zakończenie postępowania planowane jest na koniec października.

Aby móc ubiegać się o tę funkcję, trzeba spełniać szereg warunków podstawowych. Kluczowe jest posiadanie doświadczenia w sektorze kultury – minimum pięć lat przepracowanych w instytucjach publicznych, organizacjach pozarządowych bądź w innych podmiotach, których działalność mieści się w obszarze kultury i w tematyce zgodnej z misją Instytutu. Drugim niezbędnym wymogiem jest co najmniej trzyletnie doświadczenie na stanowisku kierowniczym w jednostkach działających w ramach sektora finansów publicznych, również w obszarze kultury.

Poza warunkami formalnymi komisja konkursowa będzie analizowała dodatkowe elementy dorobku zawodowego i kompetencji. Mile widziane będzie doświadczenie w kierowaniu większymi zespołami – liczącymi przynajmniej piętnaście osób – przez okres co najmniej trzech lat. Dużym atutem okaże się także wykształcenie kierunkowe z zakresu architektury, urbanistyki czy innych dziedzin związanych z działalnością Instytutu.

Więcej informacji na stronie:

<https://architektura.muratorplus.pl/konkursy/nowy-dyrektor-narodowego-instytutu-architektury-i-urbanistyki-ruszył-konkurs-aa-vmDE-gZxt-m3Gq.html>

W Pietrasancie w Toskanii kończą się prace w budowanym Muzeum Igora Mitoraja. Fundacja imienia artysty przekazała PAP, że podejmowane są starania, aby pierwsze na świecie muzeum polskiego artysty zmarłego w 2014 r. zostało otwarte do końca roku. W miasteczku tym mieszkał i przez lata pracował. Otwarcie muzeum jest opóźnione z powodu licznych prac budowlanych, które należało tam wykonać. Nowoczesna, przeszklona, biała siedziba muzeum cenionego we Włoszech artysty powstała w miejscu, gdzie znajdowała się hala targowa zbudowana pod koniec lat 60. minionego wieku. Zachowana została jej oryginalna struktura architektoniczna, którą zmodernizowano.

Duży gmach placówki muzealnej stoi przy via Oberdan, bardzo blisko ścisłego historycznego centrum miasteczka, nazywanego „małymi Atenami” ze względu na to, że pracownie ma tam wielu rzeźbiarzy. W rejonie tym wydobywany jest słynny, szlachetny marmur karraryjski.

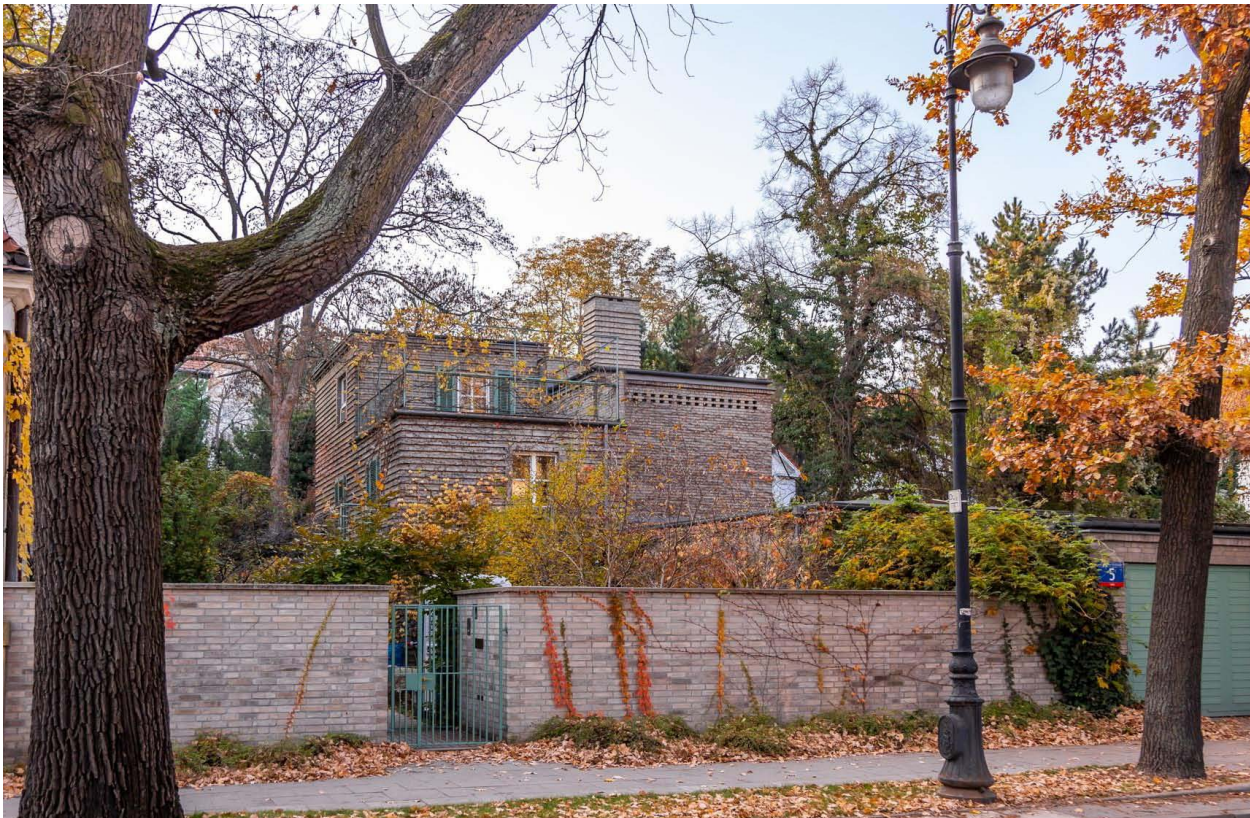
Igor Mitoraj, który w 2001 roku otrzymał honorowe obywatelstwo Pietrasanty, jest pochowany na miejscowym cmentarzu.

Inaugurację muzeum planowano początkowo na rok 2021, ale w kolejnych latach złożone prace budowlane przedłużały się i wymagały dalszych funduszy. Sfinansowało je między innymi ministerstwo kultury Włoch w ramach planu Wielkie Projekty Dóbr Kultury.

Więcej informacji na stronie:

<https://dzieje.pl/wiadomosci/coraz-blizej-otwarcia-muzeum-igora-mitoraja-w-pietrasanta>

Dom-manifest Romualda Gutta wystawiony na sprzedaż za rekordowe 39 milionów złotych

Dom Romualda Gutta w Warszawie można kupić za niemal 40 milionów zł. Cena to absolutny rekord. Dom-manifest stanął w latach 20. XX wieku wśród konserwatywnych willi w stylu dworcowym Kolonii Profesorskiej Politechniki Warszawskiej. Funkcjonalistyczny dom wykończony w szarej cegle cementowej. Zaprojektował go dla siebie jego przyszły mieszkaniec, wybitny warszawski architekt, Romuald Gutt. Szarość równoważyła zieleni - i na elementach kutech, i w ogrodzie, który projektował z Aliną Scholtz, świetną architektką krajobrazu.

Dom Romuada Gutta został wystawiony na sprzedaż - ogłoszenie można obejrzeć m.in. na OtoDom. Cena willi to 39 mln zł, a więc przy 398 m² powierzchni, cena za metr kwadratowy wynosi niemal 98 tysięcy złotych. Dom zachował oryginalne elementy wewnątrz (np. klatka schodowa), jednak wyposażenie utrzymane w stylu powojennego modernizmu jest nowoczesne. Choć opis nieruchomości jest oszczędny, dowiadujemy się z niego o ciekawym rozwiązaniu garażu.

Więcej informacji na stronie:

<https://architektura.muratorplus.pl/krytyka/dom-manifest-romualda-gutta-wystawiony-na-sprzedaz-za-39-mln-zlotych-aa-HbKr-BRgr-cCGm.html>

Kraków odnawia średniowieczne mury obronne. Rusza wielka rewitalizacja historycznej części miasta

Kraków szykuje się do modernizacji Plant Krakowskich. Rewitalizacja musi zachować naturalny wygląd i nawiązywać do rozwiązań historycznych.

Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie planuje modernizację Plant Krakowskich. Obecnie trwa przetarg na opracowanie dokumentacji projektowej dla tego przedsięwzięcia wraz z uzyskaniem odpowiednich wytycznych konserwatorskich, opinii oraz uzgodnień. Jak poinformował krakowski magistrat, dokumentacja pozwoli na zaplanowanie przyszłej przebudowy z uwzględnieniem unikatowego charakteru tego miejsca. W opracowaniu znajdzie się także renowacja murku przy przejściu podziemnym prowadzącym w stronę dworca PKP. W tym przypadku zakres prac obejmuje wykonanie ekspertyzy technicznej oraz programu prac konserwatorskich. Dodatkowo Zarząd Zieleni Miejskiej planuje modernizację nawierzchni kamiennej wzdłuż dawnych murów obronnych, remont alejek pieszo-rowerowych oraz bieżące uzupełnianie ubytków i pęknięć.

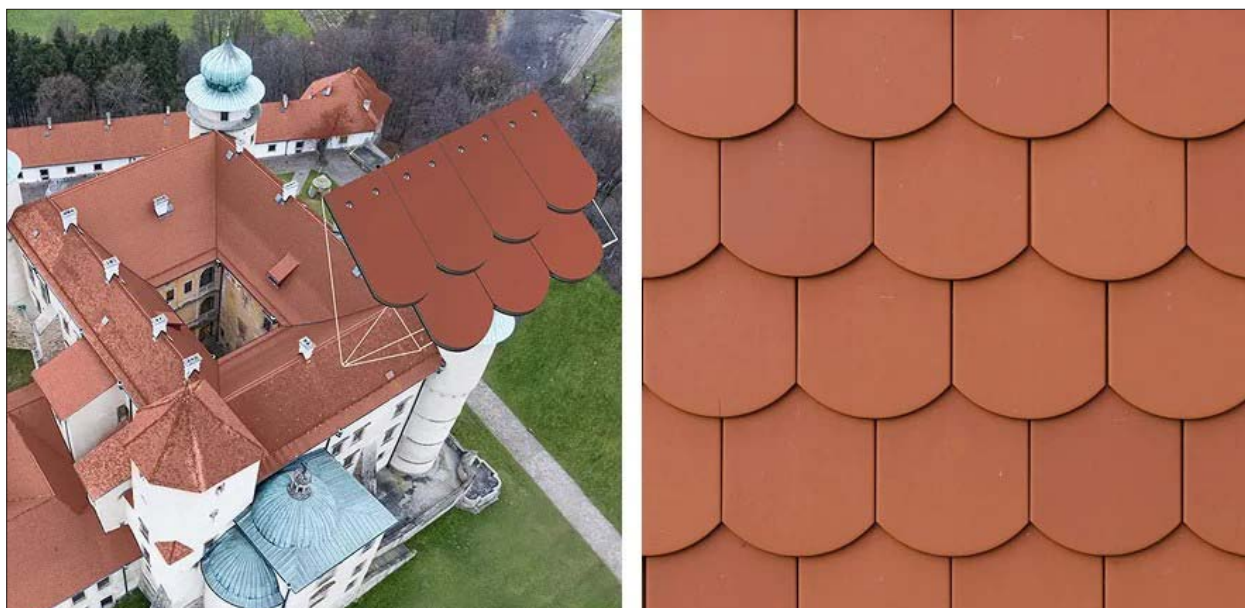
Dokumentacja ta będzie podstawą dla przyszłych działań, które będzie można realizować etapowo, w ramach zabezpieczonych w budżecie miasta środków finansowych. Koszt wykonania dokumentacji szacowany jest na około 250 tys. zł.

Urzednicy szacują, że umowa z wyłonioną firmą może zostać podpisana w październiku tego roku. Od tego czasu wykonawca będzie miał 300 dni na wykonanie dokumentacji.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.portalsamorzadowy.pl/inwestycje/krakow-odnawia-sredniowieczne-mury-obronne-rusza-wielka-rewitalizacja-historycznej-czesci-miasta,626501.html?mp=promo>

Zabytkowy dach generuje 32 MWh rocznie bez widocznych paneli. Polska technologia PhotonRoof przechodzi kluczowy test w Niemczech

Na europejskich dachach trwa cicha rewolucja i nie jest to taki rodzaj zmian, który widać z ulicy. Gdy władze publiczne gorączkowo próbują “wprowadzać ekologię” do budynków, zasady ochrony konserwatorskiej wciąż trzymają twardy kurs – nie szpecić panoramy i nie oszpecać przeszłości. Rozjazd między celami klimatycznymi a dziedzictwem kulturowym długo wydawało się nierozwiązywalne i dlatego właśnie projekt fotowoltaiczny w XVI-wiecznym kompleksie w Monachium przyciąga znacznie więcej uwagi, niż sugerowałaby jego skala.

Plan jest prosty na papierze i złożony w praktyce. Dowiedzieliśmy się, jak to bawarski urząd ds. zabytków modernizuje dach swojej własnej siedziby w Alte Münze (Starej Mennicy) wykorzystując solarne dachówki dostarczone przez polski ML System. Jeśli zadziała to tak, jak obiecano, projekt pokaże, jak wytwarzanie energii na miejscu może wtopić się w tkanę obiektu wpisanego do rejestru bez wrażenia technologicznej doczepki. Jeśli jednak zawiedzie, krytycy fotowoltaiki na zabytkach dostaną nową amunicję. Tak czy inaczej, stawka wykracza poza jeden dach.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.chip.pl/2025/09/kaony-zaskakujacy-rozpad-czastki>

Zachęcamy do odwiedzania naszych profili:

Facebook: gdzie publikujemy istotne informacje zarówno krajowe jak i międzynarodowe, związane bezpośrednio z ochroną zabytków. Na profilu zamieszczamy również informacje dotyczące naszej działalności.

Na platformie YouTube: zamieszczamy filmy m.in. z naszych dorocznych konferencji: majowej i grudniowej, a także z cyklu „Otwarte Wykłady PKN ICOMOS” w formule online.

Facebook:

Polski Komitet Narodowy ICOMOS

<https://www.facebook.com/pknicomos>

YouTube:

PKN ICOMOS

<https://www.youtube.com/@pknicomos2024/featured>

Instagram:

icomos_poland

https://www.instagram.com/icomos_poland/

ICOMOS POLSKA